

Szkolny savoir vivre
Gimnazjum Publiczne im. Jana Pawła II w Żarnowcu

Słowo savoir-vivre powstało jako połączenie dwóch francuskich czasowników: *savoir* – wiedzieć, umieć i *vivre* – żyć. Savoir-vivre – dosłownie: „umiejętność życia” to znajomość form towarzyskich, zwyczajów, reguł zachowania się w określonych sytuacjach.

Umiejętność zachowania się w określonych sytuacjach jest jak pływanie czy jazda na rowerze: trzeba się nauczyć, a potem robi się to odruchowo. Młodość jest czasem na naukę, teraz gafy i potknięcia będą wybaczone, w dorosłym życiu płaci się za nie wyższą cenę.

Najogólniej zasady savoir-vivre'u to: uśmiech, uprzejmość, życzliwość, punktualność, dyskrecja, lojalność, grzeczność.

Anglicy zawarli złote zasady dobrego zachowania w przewrotnym akronimie "IMPACT" (wstrząs) utworzonym od wyrazów:

- Integrity - prawość
- Manners - maniery
- Personality - osobowość
- Appearance - wygląd zewnętrzny
- Consideration - wzgląd na innych
- Tact – takt

Szkoła to wspólnota osób, a zarazem zbiorowisko indywidualności. Każdy z nas przynależy do bardzo wielu wspólnot/społeczności czy mu się to podoba czy też nie. Każda wspólnota (społeczność, rodzina, naród), aby dobrze funkcjonować, wprowadza pewne zasady, normy postępowania, reguły gry, których przestrzeganie jest warunkiem poczucia bezpieczeństwa, wolności oraz atmosfery sprzyjającej pracy i zabawie.

1. POWITANIE

Uklon jest przejawem naszej uprzejmości, a przy odpowiednim wyrazie twarzy także życzliwości okazywanej spotkanej osobie. Nie ma na świecie takiej osoby, której – jeżeli ją znamy - nie należałby się z naszej strony ten dowód zauważenia jej.

- Pierwsza kłania się osoba młodsza starszej, mężczyzna – kobiecie, podwładny – przełożonemu. W sytuacji, gdy trudno ustalić np. wiek (nie zapytamy przecież: *przepraszam, ile ma Pan lat, bo nie wiem, kto się ma pierwszy uklonić?*), savoir-vivre podpowiada jednoznacznie: grzeczniejszy, lepiej wychowany kłania się pierwszy.
- Nigdy nie popełni błędu ktoś, kto ukloni się pierwszy. To naprawdę niewiele, a robi dobre wrażenie...
- Starajmy się wypowiadać słowa pozdrowienia wyraźnie, raczej na stojąco, zadbajmy o to, aby w tym momencie nie trzymać rąk w kieszeniach.
- W szkole na każdej przerwie spotykamy nauczycieli, zdarza się że tych samych w tym samym miejscu – np. na dyżurze. Przy pierwszym spotkaniu pozdrawiamy spotkaną osobę, potem – wystarczy uśmiech lub skinienie głowy. Zawsze jednak zaczynamy od pozdrowienia, kiedy wchodzimy do jakiegoś pomieszczenia: szatni, sekretariatu, innej klasy.

"Szkolny savoir vivre na co dzień"
Gimnazjum Publiczne im. Jana Pawła II w Żarnowcu

2. LEKCJA

- Nauczyciel otwiera drzwi klasy, pierwsze wchodzi dziewczyny, potem chłopcy, od momentu wejścia do klasy staramy się zachowywać ciszę i zajmujemy swoje miejsca w ławkach.
- Lekcję rozpoczynamy od powstania i powitania. Wstawanie na początku lekcji nie jest częścią musztry, lecz wynika z norm przyjętych w naszej kulturze jako reguły dobrego wychowania. Podniesienie się z krzesła jest formą powitania: młodsi wstają, gdy wchodzi osoba starsza, mężczyźni – gdy kobieta, podwładni – gdy odwiedza ich przełożony. Oczywiście, jeśli przełożonym jest dobrze wychowany mężczyzna, podnosi się z miejsca, gdy do pokoju wchodzi kobieta, nawet gdy jest to jego podwładna.
- Gdy więc podczas lekcji wchodzi do klasy osoba dorosła, uczniowie powinni wstać i powiedzieć: *"Dzień dobry"*.
- Dyżurni kontrolują stan tablicy i gąbki.
- Podczas lekcji skupiamy się na aktywnym uczestniczeniu w zajęciach, unikamy wszystkiego, co mogłoby rozpraszać uwagę uczniów czy nauczyciela.
- Staramy się nie wychodzić podczas lekcji do toalety ani do szafki po przybory czy podręczniki.
- Uczeń chcący coś zgłosić nauczycielowi przed lekcją, powinien podejść do jego biurka, a po załatwieniu sprawy i za pozwoleniem nauczyciela, usiąść na swoim miejscu.
- Uczeń, który spóźnił się na lekcję, wita się, przeprasza i podaje powód spóźnienia.
- Po zakończeniu lekcji pakujemy swoje rzeczy i kulturalnie wychodzimy z klasy. Dyżurni pamiętają o pozostawieniu czystej tablicy oraz otwarciu okna i przewietrzeniu klasy.

3. PRZERWA

- Po czterdziestu pięciu minutach spędzonych bez ruchu uczeń ma prawo do wypoczynku w dowolnej pozycji, także siedzącej. Nie oczekujemy, że będziecie się dźwigać z wygodnej pozycji na widok każdego przechodzącego podczas przerwy nauczyciela, ale jeśli nauczyciel zwróci się do Ciebie z pytaniem czy prośbą, wypada, a nawet trzeba wstać.
- Podobnie jest poza szkołą. Siedzicie na ławce, przechodzi ktoś znajomy, wystarczy że do *„Dzień dobry”* dodasz lekkie uniesienie się z ławki. Jeśli jednak po powitaniu nawiąże się rozmowa, koniecznie wstajemy.
- Aby uniknąć tłoku, starajmy się poruszać zawsze prawą stroną korytarza czy klatki schodowej.
- Zawsze starajmy się zachowywać wokół siebie porządek, wyrzucajmy do kosza śmieci, także te, których sami nie „wyprodukowaliśmy”.
- Zadbajmy o wypoczynek podczas przerwy: zachowujmy się możliwie cicho, spacerujmy, odpoczywajmy na przeznaczonych do tego ławkach, unikajmy przesiadywania na podłodze, na klatce schodowej czy w toaletach.

4. WYGLĄD

Odpowiedni ubiór jest częścią dobrego wychowania. Strój zawsze powinien być dopasowany do sylwetki osoby, która go nosi, jej walorów zewnętrznych, wieku i okoliczności. Inaczej

"Szkolny savoir vivre na co dzień"
Gimnazjum Publiczne im. Jana Pawła II w Żarnowcu

bowiem będziemy ubrani w czasie weekendu, na wycieczce, a inaczej w biurze, na spotkaniu towarzyskim czy oficjalnym przyjęciu. Także pora dnia i roku decyduje o naszym wyglądzie.

- Zasady dotyczące stroju szkolnego określa nie tylko savoir-vivre, lecz także statut szkolny. W *Regulaminie Gimnazjum Publicznego im. Jana Pawła II* czytamy, jak powinien wyglądać strój ucznia: *codzienny – schludny, niewyzywający, obuwie zmienne, galowy – spodnie, spódnica w kolorze granatowym lub czarnym, biała bluzka lub koszula, ewentualnie garnitur lub kamizelka w kolorze czarnym lub granatowym.*
- W ramach określonych statutem jest dużo miejsca na Waszą oryginalność, pamiętajmy jednak zawsze o tym, że elegancja w stroju to przede wszystkim dobry smak, wygoda, indywidualizm a nade wszystko dopasowanie do wieku i okoliczności. Dlatego też uczniowie nie powinni przesadzać z ilością ozdób, np. kolczyków, bransoletek, koralików, nie powinni malować włosów i paznokci oraz stosować makijażu.

5. JĘZYK

Mój język świadczy o mnie.

- Polszczyzna jest bogata – wszystkie stany emocjonalne od złości po zachwyty można wyrazić bez użycia wulgaryzmów, które świadczą jedynie o ubóstwie językowym osoby, która ich używa.
- Jak najczęściej używamy słów: proszę, dziękuję, przepraszam. Magia tych trzech prostych słów potrafi zdziałać cuda!
- Profesor Zenon Klemensiewicz, wybitny polski językoznawca, uważał cel kształcenia sprawności mowy za najważniejszy: *„Sprawność mówienia oddaje nieocenione usługi w nabywaniu nowej wiedzy, w określaniu własnego stanowiska, w dyskusji i polemice, w najrozmaitszych sytuacjach życia prywatnego i publicznego: w działalności politycznej i społecznej, w kręgu zawodowym i towarzyskim, przy nauce i zabawie. Praca nad kształceniem języka, którym posługujemy się na co dzień, jest problemem ważnym, bo język świadczy o naszym poziomie intelektualnym, o naszej kulturze. Wszyscy uczyący, wszyscy na terenie szkoły, wreszcie wszyscy uczniowie muszą sobie zdawać sprawę z tego, że język wymaga troski i umiłowania, bo jest on świadectwem nas samych i całego naszego narodu”.*

6. W DRODZE DO SZKOŁY

- Zawsze ustępujemy pierwszeństwa wysiadającym z autobusu.
- Do autobusu pierwsi wsiadają najmłodsi, potem dziewczęta, chłopcy.
- Podczas jazdy pozostajemy na zajętej miejscach i stosujemy się do poleceń pani opiekunki bądź pana kierowcy.

7. PODCZAS SZKOLNYCH UROCZYSTOŚCI

- Ubieramy się zawsze stosownie do okoliczności, podczas oficjalnych uroczystości szkolnych zadbajmy o to, by wystąpić w stroju galowym.
- Traktujmy z szacunkiem symbole narodowe i pamiętajmy, że w ten sposób okazujemy również szacunek dla samych siebie.

"Szkolny savoir vivre na co dzień"
Gimnazjum Publiczne im. Jana Pawła II w Żarnowcu

- Nie pozwólmy, aby zaproszeni goście czuli się zignorowani: zadbajmy o odpowiednie miejsce dla nich, witajmy brawami, zachowujmy ciszę podczas występów na scenie.

8. W STOŁÓWCE

- Miejsce przy stole staramy się zostawiać w takim stanie, w jakim chcielibyśmy je zastać.
- Brudne naczynia odnosimy na wyznaczone miejsce.

9. W POKOJU NAUCZYCIELSKIM , W SEKRETARIACIE

- Jeśli wchodzimy do pokoju nauczycielskiego, najpierw pukamy, witamy się, podchodzimy do najbliższego nauczyciela i wyjaśniamy powód wizyty.
- Jeśli wchodzimy do sekretariatu, witamy się, i wyjaśniamy pani sekretarce powód wizyty.

10. NA WYCIECZCE

- Na wycieczce w jeszcze większym stopniu niż w szkole pamiętamy o tym, że jesteśmy zespołem. Spróbujmy nieco ukrócić swój indywidualizm i dostosować się do ogółu. Bardzo w tym pomaga poczucie humoru i umiejętność spojrzenia z dystansem zarówno na innych, jak i na siebie.
- Bądźmy punktualni i zdyscyplinowani. Zapewni to sprawną realizację programu wycieczki, a organizatorom zaoszczędzi stresu.

11. W MUZEUM

- Gdy wchodzimy do muzeum postępujemy zgodnie z instrukcjami nauczycieli i osób pracujących w muzeum.
- Zachowujemy się cicho.
- Nie dotykamy eksponatów.

12. W TEATRZE

- Wyjście do teatru dawniej traktowano jako ważne wydarzenie towarzyskie, a przy tym niemal obowiązek dobrze wychowanego człowieka. Wpadało bywać na premierach, spektakle i gra aktorów stawały się tematem rozmów, a spotkania znajomi, ich wygląd i towarzystwo – przedmiotem plotek. Dlatego też do teatru ubierano się szczególnie starannie, obowiązywał strój wizytowy, a na premierach – wieczorowy. Dziś ubieramy się do teatru może nie wieczorowo, ale wizytowo. Panów obowiązuje garnitur albo ciemne spodnie i marynarka (nie wypływałe blue džinsy), panie – stonowane, raczej ciemne kolory.
- Nigdy nie spóźniamy się z wejściem na widownię. Po antrakcie udajemy się na swoje miejsce już po pierwszym dzwonku. Ostatni, trzeci dzwonek powinien nas zastać już na naszym miejscu.
- Wchodząc do ławek, odwracamy się tyłem do sceny, przodem do siedzących w naszym rzędzie widzów. Jeśli już siedzimy, a ktoś inny wchodzi na swoje miejsce, ułatwiamy mu to podnosząc się z fotela.
- Wyłączamy komórki, a w czasie przedstawienia zachowujemy ciszę – na nasze wrażenia, uwagi i komentarze będzie czas po spektaklu.

"Szkolny savoir vivre na co dzień"
Gimnazjum Publiczne im. Jana Pawła II w Żarnowcu

- W teatrze nie ma miejsca na żucie gumy, przekąszanie, podjadanie, zagryzanie i inną konsumpcję.
- Z oklaskami poczekajmy do końca aktu lub przedstawienia, nie wrywajmy się z brawami, nawet jeśli monolog wygłosił nasz ulubiony serialowy aktor. Za to po zakończeniu sztuki poświęćmy chwilę na podziękowanie aktorom oklaskami, nie pędźmy do szatni natychmiast po zapadnięciu kurtyny.

13. W KINIE

- Zasady savoir vivre'u odnoszące się do kina są luźniejsze niż w przypadku teatru. Pamiętajmy, że choć w multiplexach i na seansach typowo rozrywkowych uchodzi większa swoboda, w kinach studyjnych i na pokazach filmów ambitniejszych obowiązuje elegantsze zachowanie.
- Jednak nigdzie i nigdy nie świadczy o nas dobrze: głośne komentowanie akcji, wyrażanie swoich opinii o filmie i grze aktorów, wydawanie odgłosów towarzyszących jedzeniu i picciu, zakładanie nóg na oparcie fotela poprzedniego rzędu, pozostawianie na podłodze kubków, papierków i innych dowodów konsumpcji, wreszcie – uzewnętrznianie namiętnych uczuć łączących nas z osobą nam towarzyszącą. Takie zachowanie nie mieści się w żadnych normach, trzeba je określić, łagodnie mówiąc, jako prostackie.
- Wchodząc do ławek, odwracamy się tyłem do sceny, przodem do siedzących w naszym rzędzie widzów. Jeśli już siedzimy, a ktoś inny wchodzi na swoje miejsce, ułatwiamy mu to podnosząc się z fotela.

14. W ŚWIĄTYNI

- Kościół, w którym wierni zbierają się na modlitwę do Boga, jest miejscem szczególnym. Jeśli znajdujesz się w świątyni - uszanuj wiarę innych. To kwestia osobistej kultury.
- Do kościoła wchodzi ubrany godnie. Zbyt wyeksponowana golizna, niechlujny wygląd świadczą o braku szacunku dla siebie, Boga i innych ludzi.
- Wyłącz komórkę.
- Nie rozmawiaj, uszanuj ciszę tego miejsca i modlących się ludzi.

15. KOMUNIKACJA TELEFONICZNA I INTERNETOWA

- Na terenie szkoły staramy się nie używać telefonów komórkowych. Jest wiele argumentów, które przemawiają za tym, że lepiej, by uczniowie nie przynosili telefonów do szkoły. Po pierwsze, komórka to łakomy kąsek dla złodzieja w drodze ucznia do i ze szkoły. Uczeń musi ciągle pilnować aparatu. Po drugie, komórki to gadżety stanowiące źródło rywalizacji między uczniami. Trwa wyścig o to, kto ma lepszy, nowocześniejszy aparat, który więcej "potrafi". A przecież są tacy, których rodziców na komórki nie stać. Ci uczniowie czują się pokrzywdzeni. Zakaz przynoszenia komórek to dbałość o równe szanse, to ukłon w kierunku mniej zamożnych uczniów. Poza tym komórka to dla młodego człowieka przede wszystkim zabawka, taka sama, jak odtwarzacz mp3, walkman czy hulajnoga - a oczywiście jest, że uczniowie zabawek do szkoły przynosić nie powinni, bo tylko odwracają ich uwagę. Nieprzynoszenie komórek do szkoły korzystnie wpłynie na relacje społeczne. Lepiej, żeby

"Szkolny savoir vivre na co dzień"
Gimnazjum Publiczne im. Jana Pawła II w Żarnowcu

uczeń na przerwach zajmował się rozmową i kontaktem z innymi kolegami czy nauczycielami, niż był zaabsorbowany np. pisaniem sms-ów lub grami, które są w komórce. Jeśli rodzice chcą się skontaktować z dzieckiem, mogą w każdej chwili zadzwonić do sekretariatu i zostawić wiadomość lub poprosić dziecko do telefonu. Tak naprawdę komórka w szkole rzadko służy dziecku do kontaktu z rodzicami, częściej staje się przenośną konsolą gier, odtwarzaczem muzyki, aparatem fotograficznym.

- Komunikując się przez telefon czy Internet pamiętamy o zachowaniu zasad bezpieczeństwa i kultury.

16. RELACJE INTERPERSONALNE

- Jeśli znajdujemy się w grupie, mówimy do wszystkich, a nie tylko do jednej, wybranej osoby.
- Podczas rozmowy słuchamy, nie odwracamy się plecami do rozmówców.
- Traktujemy wszystkich jednakowo, bez względu na ubiór, klasę społeczną, wiarę.
- Postępujemy uczciwie, kłamstwo upokarza i powoduje, że i tracimy zaufanie ludzi.
- Wymagamy od innych tego, czego sami przestrzegamy.
- W stosunku do innych staramy się zachowywać tak, jak chcielibyśmy, aby zachowywano się w stosunku do nas.
- Traktujemy się nawzajem uprzejmie i życzliwie.
- W miarę możliwości pomagamy sobie wzajemnie.